

Yazılı Sınav - 1

1. Aşağıdaki tabloda verilen unsurları doğal ya da beşeri unsur olma durumlarına göre, örnekteki gibi **x** sembolü koyarak işaretleyiniz.

Unsur	Doğal Unsur	Beşeri Unsur
Akarsu	✓	
Un fabrikası		✓
Atmosfer	✓	
Petrol taşıyan gemi		x
Güneş enerjisi santrali		✓
Dağ	✓	

2. Aşağıdaki frayer diyagramında bazı bilgiler verilmiştir. Boş olan yerleri doldurunuz.

Fiziki Coğrafyanın alt dalları	Beşeri Coğrafyanın alt dalları
1. Klimatoloji (iklim bilimi)	1. Nüfus coğrafyası
2. Jeomorfoloji (yer şekilleri bilimi)	2. Yerleşme coğrafyası
3.	3. Siyasi coğrafya
4.	4.
5.	5.

Coğrafya Bilimi

Coğrafyanın ilgi alanına giren doğal ortamlar	Coğrafyanın tanımı
1. Hidrosfer	
2.	
3.	
4.	
5.	

3. Coğrafya biliminin gelişimine katkı sağlayan aşağıdaki bilim insanlarının yazdığı eserler ya da yaptıkları çalışmalar hakkında kısa bilgi veriniz.

Strabon	: <i>Amasya'da yaşamış ilk çağ coğrafyacı</i>
Muhammed İdrisi	: <i>Kitab u Roger</i>
Biruni	: <i>Kanun el Maksudi</i>
Piri Reis	: <i>Kitab ı Bahriye</i>
A. V. Humboldt	: <i>Cosmos adlı bir kitap yazmıştır. Fiziki coğrafyanın kurucusu kabul edilir.</i>

4. Haritada bulunan bazı elemanlar vardır. Bunlardan bir tanesi aşağıda açıklanmıştır. Diğerlerini de siz yazarak açıklayınız.

Harita elemanları	Harita elemanlarının açıklanması
1. Başlık	Haritanın konusunu ve gösterdiği yeri belirtir. Başlık, haritanın kullanım amacına göre konur.
2. <i>Harita Anahtarı (LEJANT)</i>	<i>Haritadaki sembollerin ne anlama geldiğini gösterir.</i>
3. <i>Yön oku</i>	<i>Haritalarda yön oku genellikle kuzeyi göstermek için kullanılır.</i>
4. <i>Coğrafi Koordinatlar</i>	<i>Haritalarda enlem ve boylamların gösterilmesidir.</i>
5. <i>Ölçek</i>	<i>Haritalarda çizgi ve kesirli ölçek çoğu zaman bir arada kullanılır.</i>
6. <i>Çerçeve</i>	<i>Haritalar bir çerçeve içine alınarak gösterilir.</i>

5. Haritanın tanımını yazarak, bir çizimin harita kabul edilmesi için gereken üç önemli özelliği açıklayınız.

Harita: Yeryüzünün tamamının veya bir bölümünün, belirli bir ölçekte düzleme aktarılmış temsilidir.

Bir çizimin harita kabul edilmesi için gereken üç önemli özellik:

- 1) Ölçek olması gerekir.
- 2) Düzlem üzerine aktarım
- 3) Kuş bakışı görünüş

6. Coğrafi koordinat sistemi nedir? Bu sistemi oluşturan 2 temel elemanı açıklayınız.

Coğrafi koordinat sistemi, Dünya üzerindeki herhangi bir noktayı tanımlamak için kullanılan bir sistemdir.

Bu sistem, Dünya'nın küresel şeklini dikkate alarak noktaların yerlerini enlem ve boylam değerlerine göre belirler.

Coğrafi koordinat sistemi paralel ve meridyenlerden meydana gelmiştir.

7. Yerel saat ve ulusal saat kavramını açıklayınız. Yerel saatin hangi amaçlarla kullanıldığını yazınız.

Yerel saat, bir yerin boylamına bağlı olarak

Güneş'in konumuna göre belirlenen saattir. Güneş tam tepedeyken o yerin yerel saati 12:00'dir. Ulusal saat ise bir ülkenin sınırları içinde belirli bir saat dilimi üzerinden tüm bölgelerde kullanılan standart saattir.

Yerel saat; gün doğumu, gün batımı ve namaz vakitleri gibi Güneş'e dayalı zaman hesaplamaları için kullanılır.

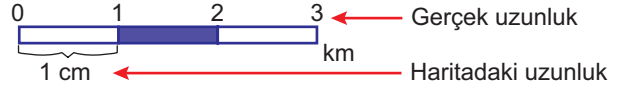
8. Küresel bir yüzeye sahip olan dünyanın düzleme aktarılması sırasında kullanılan projeksiyonları yazarak açıklayınız.

Konik projeksiyon: Özellikle orta enlemler ve geniş alanlı kara parçalarının haritalanmasında kullanılır. Doğruluk, koninin Dünya'ya temas ettiği enlem çizgilerinde yüksektir.

Silindirik Projeksiyon: Ekvator çevresinin haritalanmasında kullanılır.

Düzlem projeksiyon: Genellikle kutuplar gibi belirli bir merkezi nokta etrafında haritalar oluşturmak için kullanılır. En doğru sonuçlar, projeksiyon merkezine yakın alanlarda elde edilir.

9. Aşağıdaki çizgi ölçekte aralıklar 1'er cm olarak gösterilmiştir. Bu çizgi ölçeğin kesir ölçek olarak karşılığını bulunuz.

1 cm = 1 km ye karşılık gelmektedir.

1/1 km yazılarak, km nin cm ye çevrilmesi için paydaya beş tane sıfır eklenir.

sonuç; 1/100 000 olarak bulunur.

10. Haritalarda yükselti ve yer şekilleri 3 farklı yöntemle gösterilir. Bu yöntemlerin adını yazarak kısaca açıklayınız.

İzohips yöntemi; Eş yükselti eğrileriyle gösterilir. Aynı eğri üzerindeki noktaların yükseltileri aynıdır.

Kabartma yöntemi : Maket türü haritaların yapımında kullanılır. Üç boyutlu bir görsellik sunar.

Renklendirme yöntemi: Her bir renk belli bir yükselti basamağını gösterir.

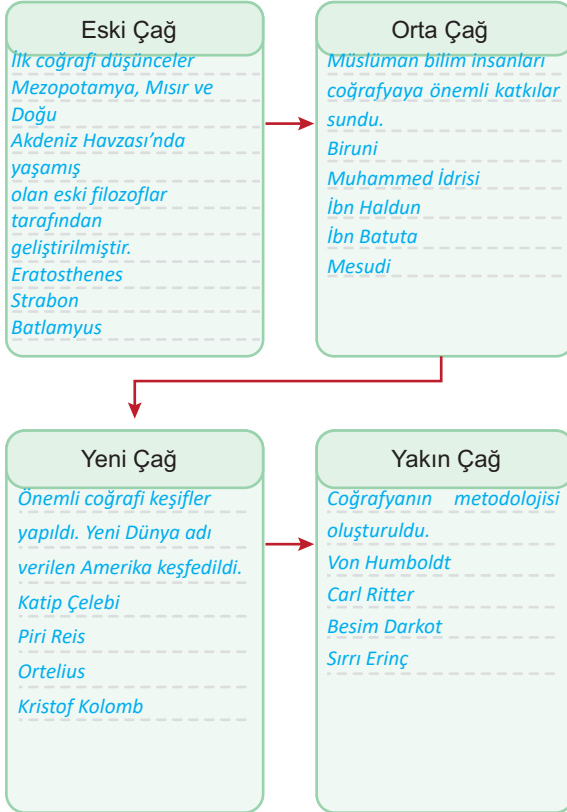

Yazılı Sınav - 2

1. Coğrafyanın inceleme alanına giren doğal ve beşeri unsurlara 5'er adet örnek yazınız

Doğal Unsur	Beşerî Unsur
Dağ	Viyadük (Köprüyol)
Akarsu	Liman
Vadi	Fabrika
Bulut	Okul bahçesi
Toprak	Demir yolu

2. Aşağıdaki tarih şeridinde coğrafya ile ilgili gelişmelerin neler olduğunu ve bu çağlardaki bilim insanlarının adlarını yazınız.

3. Coğrafi bakış açısı nedir? Bu bakış açısını dikkate alarak, Coğrafya biliminin vatanseverlik bilincinin oluşmasında nasıl bir önemi olduğunu açıklayınız.

Coğrafi bakış açısı, bir yerin doğal, beşeri ve ekonomik özelliklerini birbiriyle ilişkilendirerek inceleyen bir yaklaşımdır; bu bakış açısı, vatanın coğrafi zenginliklerini ve stratejik önemini kavrayarak vatanseverlik bilincinin güçlenmesine katkıda bulunur

4. Kullanım amacına göre haritaları sınıflandırarak örnek veriniz.

Genel ve Tematik haritalar olarak ikiye ayrılır.	
Genel haritalar	Tematik haritalar
Fiziki	Topoğrafik altlık harita
Beşeri	üzerine o bölge ile ilgili maden, ulaşım,
Ekonomik	sıcaklık, basınç, jeoloji, denizcilik,
Siyasi	turizm gibi mekânsal
İdari haritalardır	verilerin aktarılmasıyla
	oluşan haritalardır.

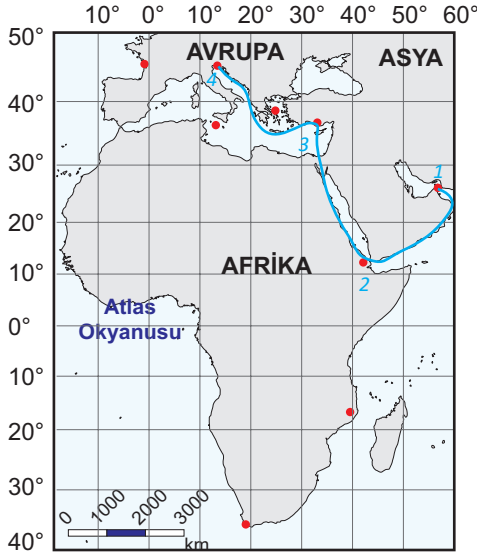
5. Kabartma yöntemiyle yapılan haritaları açıklayarak, avantajları hakkında bilgi veriniz.

Arazinin üç boyutlu şeklini ve yüksekliklerini gösteren, fiziksel özellikleri vurgulamak için kabartma (yükselti) kullanılarak oluşturulan haritalardır. Bu haritalar genellikle plastik veya benzeri malzemeler üzerine uygulanarak, topoğrafik detayların daha iyi anlaşılmasını sağlar.

6. Aşağıdaki harita üzerinde bazı limanların konumları işaretlenmiş ve bir geminin rotasına ait koordinatlar verilmiştir.

Geminin kalkacağı ve sırasıyla uğrayacağı limanların coğrafi koordinatları ;

- 25° 15' Kuzey - 55° 21' Doğu
- 11° 35' Kuzey - 43° 06' Doğu
- 36° 48' Kuzey - 34° 38' Doğu
- 45° 26' Kuzey - 12° 19' Doğu

Bu geminin harita üzerinde başlangıçtan son varacağı limana sırasıyla olan noktaları 1, 2, 3, 4 şeklinde numaralandırarak harita üzerindeki izleyeceği yolu çiziniz.

Verilen koordinatlara göre geminin 1 numara ile gösterilen Hürmüz boğazından yola çıkıp, 2 numara ile gösterilen Babül Mendep Boğazı'na ulaştığı, oradan da 3 numara ile gösterilen Türkiye kıyılarına ulaşıp, sonra batıya hareket ederek 4 numara ile gösterilen Venedik Körfezi'ne ulaştığı anlaşılır.

7. Konik projeksiyon dünyanın hangi bölgelerinin daha az hata ile haritaya aktarılmasını sağlar? Bu projeksiyon kullanılarak daha az bozulmayla çizilebilecek 5 ülke yazınız.

Konik projeksiyon, özellikle orta enlemlerdeki bölgelerin daha az hata ile haritaya aktarılmasını sağlar. Bu projeksiyon, 30° ile 60° enlemleri arasındaki alanlarda daha yüksek doğruluk sunar. Konik projeksiyon kullanılarak daha az bozulmayla çizilebilecek 5 ülke şunlardır: Türkiye, Fransa, Almanya, İtalya, İspanya

8. Haritada dağılışı göstermek için çeşitli yöntemler kullanılır. Bu yöntemlerden 5 tanesini yazarak açıklayınız.

Oran sembol haritaları : Sembollerin boyutları, şekilleri veya renkleri, o bölgedeki olayı veya durumu temsil eden verinin büyüklüğünü veya yoğunluğunu ifade eder.

Kartogram haritalar: coğrafi alanların gerçek yüz ölçümleri yerine belirli bir değişkenin (örneğin, nüfus, gelir veya sanayi üretimi) büyüklüğüne göre boyutlandırıldığı ve deformasyona uğratıldığı bir harita türüdür.

Korokromatik harita: Belli bir renk kullanılarak bir unsurun dağılışı gösterilir.

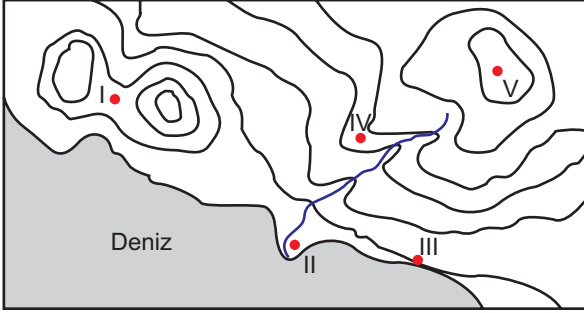
Koroplek harita: Coğrafi verileri renklendirerek değişkenlerin yoğunluğunu veya dağılımını görsel olarak gösteren bir harita türüdür.

Akış haritası, belirli bir nesne, veri veya olayın bir yerden başka bir yere hareketini ve bu hareketin yönünü, miktarını ve yoğunluğunu görsel olarak temsil eden harita türüdür.

Yazılı Sınav - 3

1. Aşağıda izohips yöntemiyle çizilmiş bir harita verilmiştir. Bu haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerde hangi yer şekillerinin bulunduğunu yazınız.

- I. Boyun
II. Delta
III. Falez
IV. Sirt
V. Tepe

2. Ülkemizde tüm bölgelerin detaylı haritalarını çıkarmakla görevli ve harita çizimiyle ilgili yetkilere sahip olan kurumun adı nedir? Bu kurumun genel ağ adresinden ulaşılabilecek başlıca harita ve uygulamalardan 5 tanesini yazınız.

- Harita Genel Müdürlüğü
Türkiye siyasi ve fiziki haritaları
Dünya siyasi ve fiziki haritaları
İllerin mülki idare bölümleri ve fiziki haritaları
Piri Reis Haritası
HGM-ATLAS: Millî haritacılık uygulaması
HGM-KÜRE: Millî sanal küre uygulaması

3. Korokromatik ve koroplet haritaların hangi amaçlarla kullanıldığını yazarak açıklayınız.

- Korokromatik Harita
Sadece alansal dağılışı gösterir. Miktar ya da yoğunluk ifade edilmez.
Koroplet Harita
Miktar veya yoğunluk verilerini dereceli bir renklendirmeyle gösterir.

4. Haritalarda kullanılan çizgi ölçeğin kesir ölçekten ne gibi avantajları vardır? Açıklayınız.

Görsel Anlaşılabilirlik: Çizgi ölçeği, kullanıcıların mesafeleri hızlıca gözlemlemesini kolaylaştırır.
Hızlı Ölçüm: Kullanıcılar, herhangi bir aracı kullanmadan doğrudan çizgi üzerindeki mesafeyi ölçebilir.
Farklı Ölçeklerde Kullanım: Çizgi ölçekleri, harita boyutu değişse bile doğru ölçüm sağlar; kesir ölçeği ise boyut değiştiğinde geçerliliğini yitirir.

5. Tarih değiştirme çizgisi hakkında bilgi veriniz. Bu çizginin doğrusal olmayıp zik zaklar yaparak uzanmasının nedeni nedir? Açıklayınız.

Tarih değiştirme çizgisi, Dünya'nın yüzeyinde tarihlerin bir gün ileri veya geri alındığı hayali bir çizgidir ve genellikle 180° boylamında yer alır. Bu çizgi, uluslararası zaman dilimlerini belirlemek için kullanılır.
Zik zaklar yaparak uzanmasının nedeni, mevcut ulusal sınırları, ada gruplarını ve yerleşim bölgelerini dikkate alarak, farklı ülkelerin ve bölgelerin tarihlerinin tutarlılığını sağlamaktır; bu sayede, ülkeler arasındaki günlük yaşamda karışıklık ve zorluklar azaltılmış olur.

6. Birden fazla ortak saat kullanan ülkelerden 2 tanesini yazınız. Ülkemizde niçin böyle bir uygulamaya gerek yoktur? Açıklayınız.

Birden fazla ortak saat kullanan ülkelerden iki tanesi:
Amerika Birleşik Devletleri: Farklı eyaletler farklı saat dilimlerinde yer alır.
Avustralya: Farklı bölgelerdeki saat dilimleri nedeniyle farklı saatler kullanılır.
Türkiye'nin doğu - batı yönündeki zaman farkı çok fazla olmadığından tek bir ortak saat kullanılır.

7. Coğrafya biliminin gelişmesinde katkı sağlayan bilim insanlarından 5 tanesini yazarak çalışmalarını hakkında bilgi veriniz.

İbn Battuta, geniş bir coğrafi alanı kapsayan seyahatnamesiyle tanınır. Bu eser, Orta Çağ İslam dünyasının coğrafi bilgilerini ve kültürel etkileşimlerini belgelemektedir.
A. V. Humboldt: Yakın Çağ'da Cosmos isimli eseriyle tanınır.
Piri Reis: Kitabı Bahriye isimli eseri yazmıştır.
Carl Ritter: Beşeri coğrafyanın kurucusu kabul edilir.
Muhammed İdrisi: Orta Çağ'da bir dünya haritası çizmiş ve Kitab ı Roger adlı bir kitap yazmıştır.

8. Mustafa Kemal ATATÜRK bir yerde "Coğrafyayı ve coğrafyasını iyi bilen bir millet, şüphesiz ondan faydalanmasını ve onu korumasını da iyi bilir." demiştir.

Atatürk'ün bu sözünü Türkiye'de zaman zaman yaşanan deprem, sel - taşkın, erozyon ve heyelan gibi doğal ya da beşeri süreçlerle ilişkilendirerek açıklayınız.

Mustafa Kemal Atatürk'ün sözü, Türkiye'nin coğrafi özelliklerini anlamının, doğal felaketlerin etkilerini azaltmak için hayati önem taşıdığını vurgular. Ülkemiz sık sık deprem, sel-taşkın ve heyelan gibi olaylarla karşılaştığı için bu süreçlerin coğrafi bağlamda incelenmesi, önleyici tedbirlerin alınmasına yardımcı olur.

9. Fiziki coğrafyanın alt dallarını yazarak açıklayınız. Bu dalların yararlandığı bilimlere ikişer tane örnek veriniz.

Klimatoloji : İklim bilimi. Meteorolojiden yararlanır.
Jeomorfoloji: Yer şekilleri bilimi . Jeoloji ve jeofizikten yararlanır.
Biyocoğrafya: Canlılar coğrafyası. Biyoloji ve Botanikten yararlanır.
Hidroğrafya: Sular coğrafyası. Limnoloji ve Potamolojiden yararlanır.
Toprak Coğrafyası: Petrografi ve mineralojiden yararlanır.

10. Doğal ve beşeri unsurlar, coğrafya biliminin temel konularını oluşturur. Doğal unsurlar, yeryüzünün fiziksel özelliklerini belirleyen dağlar, nehirler, iklim ve bitki örtüsü gibi elemanları kapsar. Beşeri unsurlar ise insanların faaliyetleri ve toplumsal yapılarıyla ilişkilidir. Örneğin şehirleşme, tarım, sanayi ve ticaret gibi konular bu kategoriye girer. Bu unsurlar arasındaki etkileşim, coğrafi mekânların şekillenmesinde ve değişiminde büyük rol oynar. Örneğin, verimli topraklara sahip bir bölgede tarım faaliyetleri yoğunlaşırken, sanayi merkezleri genellikle doğal kaynakların bol olduğu veya ulaşım ağlarının gelişmiş olduğu bölgelerde kurulmaktadır. Bu dinamikler, yerleşim yerlerinin dağılımını ve ekonomik faaliyetlerin yoğunlaştığı alanları belirlemede, böylece doğal ve beşeri unsurlar arasında karşılıklı bir etkileşim ortaya çıkmaktadır.

- a. Yukarıdaki metinde ifade edilen doğal unsurlardan 5 tanesini yazınız.

Bu metinde ifade edilen doğal unsurlardan beş tanesini şunlardır:
Dağlar
Nehirler
İklim
Bitki örtüsü
Verimli topraklar

- b. Coğrafyanın ilgilendiği alanlar hakkında bilgi veriniz.

Coğrafya, beşeri alanlar olarak insan faaliyetleri, yerleşim düzenleri, ekonomik faaliyetler ve kültürel etkileşimleri inceler; bu kapsamda şehirleşme, tarım, sanayi ve ticaret gibi konulara odaklanır. Doğal ortamlar ise yeryüzünün fiziksel özelliklerini, iklim, bitki örtüsü, su kaynakları ve toprak yapısı gibi unsurları içerir.

Yazılı Sınav - 4

1. Doğanın insan ve faaliyetleri üzerindeki etkilerine, insanın da doğaya etkilerine ikişer tane örnek yazınız.

Doğanın insan ve faaliyetleri üzerindeki etkileri

a. *Yarı kurak alanlarda buğday tarımı yapılması*

b. *Kuzey Afrika'da göçebe hayvancılık yapılması*

İnsanın doğaya etkileri

a. *Fosil yakıtların sera etkisi yaparak iklim değişikliğine neden olması*

b. *Milli park uygulamasıyla doğal alanların koruma altına alınması*

2. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü ya da sözcükleri yazınız.

- a. Kitab-ı Bahriye isimli eser *Piri Reis* adlı bilim insanına aittir.
- b. Coğrafya kelimesini ilk kez MÖ III. yüzyılda *Eratosthenes* adlı filozof kullanmıştır.
- c. Potamoloji ve limnoloji, coğrafyanın alt dallarından olan *Hidrografya* nın yararlandığı bilimlerdenidir.
- d. Yerkürenin katılaşmış üst kısmına *Litosfer* adı verilir.
- e. Doğal ortam ile beşerî ortamın birlikteliğinden oluşan en geniş yaşam alanına *Coğrafi ortam* adı verilir.

- 3.

Avrupa futbol şampiyonasında İspanya-İngiltere arasındaki final maçı 14 Temmuz 2024 Pazar günü yapılacak. Almanya'nın başkenti Berlin'deki Olimpiyat Stadı'nda Türkiye saati ile 22.00'de başlayacak final maçı, TRT 1'den naklen yayımlanacak.

BASINDAN

Yukarıdaki basın haberine göre -4 saat diliminde bulunan Arjantin'in Buenos Aires şehrinde bu maçı insanlar hangi saatte izlemiş olurlar? Hesaplayarak sonucu bulunuz.

*Arjantin ile Türkiye arasında; +3 ve -4 . saat dilimleri arasındaki toplam 7 saatlik zaman farkı vardır.
22. 00 - 07. 00= 15.00 da Arjantin'de maç izlenmiş olacaktır.
Çıkartma yapılmasının nedeni Arjantin'in daha batıda olmasıdır.*

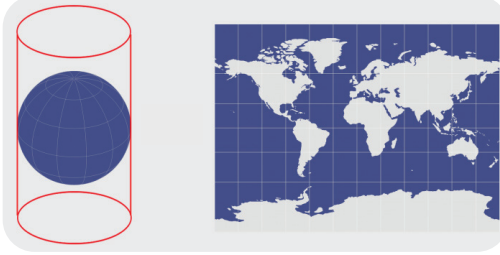
4. Harita ve krokiyi özellikleri ve çiziliş amaçları bakımından karşılaştırıp, benzer ve farklı yönlerini yazınız.

*Harita belli bir ölçüğe göre çizilen daha teknik çizimlerdir.
Kroki ise kabataslak ve genellikle elle çizilir.
Haritalarda yer yüzüne ait bir çok beşerî ve fiziki coğrafya unsurları gösterilirken krokiler daha çok yön tarif etmek için kullanılır.*

5. 1 / 2000 000 ölçekli bir haritada bir akarsu 9 cm gelmektedir. Bu akarsuyun gerçek uzunluğu kaç km dir? Hesaplayarak bulunuz.

*GU = Harita uzunluğu X ölçek paydası
= 9 cm X 2000 000 cm
= 9 cm X 20 km
= 180 km*

6. Aşağıda bir projeksiyon yöntemi ve bu yöntemle çizilen harita verilmiştir. Bu yöntemin adını yazarak dünyanın hangi alanlarında daha az ve hangi alanlarında daha fazla bozulmaya neden olduğunu açıklayınız.

Projeksiyonun adı : *Silindir*

Bozulmanın az olduğu alanlar : *Ekvator çevresi*

Bozulmanın fazla olduğu alanlar: *Kutup bölgeleri*

7. Haritada dağılışları göstermek için genel olarak 3 farklı sembol kullanılır. Bu semboller hangileridir?
- nokta* sembolü
 - çizgi* sembolü
 - alan* sembolü

Buna göre bir haritada;

Gölleri ve ülkeleri göstermek için *alan* sembolü,

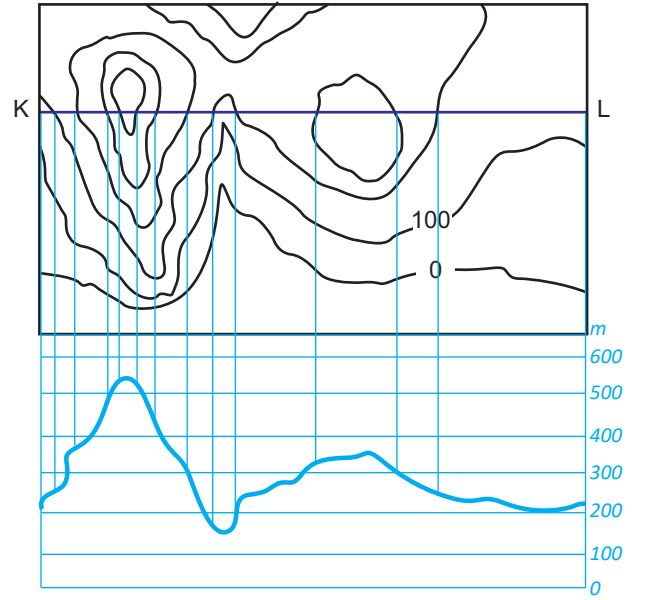
Akarsuları ve fay hatlarını göstermek için *çizgi* sembolü,

Şehirleri ya da dağ zirvelerini göstermek için *nokta* sembolü kullanılır.

8. Renklendirme yöntemiyle yapılan bir Hollanda haritasında genel olarak yeşil tonlar kullanılırken, Türkiye haritasında ağırlıklı olarak sarı ve kahverengi tonların daha fazla kullanıldığı göze çarpar. Bu farklılığı ortaya çıkaran nedeni yazınız.

Hollanda deniz seviyesine yakın alçak bir ülke olduğu için sadece yeşil renk ve tonları kullanılır. Türkiye'de ise deniz seviyesinden başlayıp 5000 m nin üzerinde yüksekliğe kadar alanlar mevcuttur. Bu nedenle yeşil, sarı, kahverengi ve beyaz renklerin hepsi ve tonları kullanılır.

9. Aşağıda bir bölgeye ait izohips haritası üzerinde belirlenmiş bir hat gösterilmiştir. Bu hattın profilini haritanın altına çiziniz.

10. Büyük ve küçük ölçeğin özelliklerini karşılaştırınız.

Büyük ölçek	Küçük Ölçek
Ayrıntı fazla	Ayrıntı az
Paydası küçük rakam	Paydası büyük rakam
Dar alan gösterilir	Geniş alan gösterilir
Hata payı az	Hata payı fazla
İzohipsler küçük aralıklarla geçer	İzohipsler büyük aralıklarla geçer